

Наталія Ментух,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Західноукраїнського національного
університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1016-7635>

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ (ФРАНЧАЙЗИНГУ)

Проаналізовано теоретичні засади щодо визначення правової природи договору комерційної концесії (франчайзингу) та його особливостей. Проведено аналіз чинного законодавства щодо визначення правової природи договору комерційної концесії.

Обґрунтовано, що згідно з аналізом чинного законодавства України, міжнародної практики правозастосування комерційна концесія опосередковується договором франчайзингу. З цією метою аргументовано, що договір комерційної концесії рівнозначний угодам франчайзингу за кордоном.

Розглянуто наукові позиції щодо трактування поняття франчайзингу та особливостей договору комерційної концесії. Сформовано пропозиції з удосконалення теоретичних засад щодо зазначеної проблеми.

Ключові слова: договір, комерційна концесія, франчайзинг, правова природа, правовідносини.

Mentuh N.

Legal nature of commercial concession contract (franchising)

The article is devoted to the analysis of the theoretical foundations for determining the legal nature of the commercial concession contract (franchising) and its features. An analysis of the current legislation regarding the determination of the legal nature of the commercial concession contract was carried out.

It is argued that the issues of the legal nature of the commercial concession (franchising) contract remain debatable today. In addition, the institution of franchising in Ukraine needs a thorough rethinking and significant reformation, both theoretically and practically.

It is substantiated that according to the analysis of the current legislation of Ukraine, the international law enforcement practice, a commercial concession is mediated by a franchise agreement. For this purpose, it is argued that the commercial concession agreement is equivalent to franchising agreements abroad.

The author states in the article that according to the analysis of the current legislation of Ukraine, international law enforcement practice, a commercial concession is mediated by a franchise agreement.

Considering the fact that the term «franchising» is unknown to the legislation of Ukraine, its equivalent is the concept of «commercial concession», and in order to avoid additional inconveniences at the stage of adapting franchising to the conditions of Ukrainian legislation, it is suggested that it is appropriate to use concepts commonly used in international practice. The statement on the adoption of the Law «On Franchising» with the aim of preventing confusion of concepts and strengthening the legislative framework was supported.

Scientific positions on the interpretation of the concept of franchising and the features of the commercial concession contract are considered. Proposals for improving the theoretical foundations of the specified problem have been formulated.

Keywords: contract, commercial concession, franchising, legal nature, legal relations.

Постановка проблеми. У контексті реформування українського законодавства багато інститутів права були запозичені із законодавства розвинених зарубіжних країн із вже усталеною правовою системою та економікою.

Договір комерційної концесії (франчайзингу) в сучасній практиці регулювання комерційного обороту відіграє все більш вагомий роль. Водночас внаслідок застосування договірної конструкції виникло проблем, основною причиною яких є недосконалість правового регулювання.

Актуальність розвитку відносин комерційної концесії (франчайзингу) обумовлюється тим, що використання та поширення такої форми господарської договірної конструкції, як комерційна концесія, створює сприятливі умови для розвитку малого та середнього підприємництва, оскільки саме інститут

комерційної концесії (франчайзингу) є однією із найбільш прогресивних форм залучення інвестицій та впровадження інновацій в економіку країни. Франчайзинг саме завдяки цим характеристикам набув широкого застосування у міжнародній практиці і є визнаним господарсько-правовим механізмом активізації інвестиційних відносин та важливим інструментом реалізації інноваційно-інвестиційної політики держави.

Однак питання правової природи договору комерційної концесії (франчайзингу) на сьогодні все ще дискусійні. Крім того, інститут франчайзингу в Україні потребує ґрунтовного переосмислення та суттєвого його реформування як у теоретичній, так і в практичній площині.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Науково-теоретичну базу для написання статті становлять праці: Т. В. Бачинський, О. С. Віткова, О. М. Давидюк, В. С. Дмитришин, І. Ф. Коваль, А. С. Колос, О. Кучеренко, Т. В. Маланчук, В. Ф. Піддубна, Л. Л. Савицька, К. О. Савчук, Я. О. Сидоров, Д. Хромеев, А. С. Цеслів, Л. І. Шеховцова та ін.

Мега статті – на основі аналізу теоретичних засад дослідити правову природу договору комерційної концесії (франчайзингу) та визначити його особливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання договору комерційної концесії регулюються нормами ЦК та ГК України.

Відповідно до ч. 1 ст. 366 ГК України, за «договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) на строк або без визначення строку право використання в підприємницькій діяльності користувача комплексу прав, що належать правоволодільцеві, а користувач зобов'язується дотримуватися умов використання наданих йому прав та сплатити правоволодільцеві обумовлену договором винагороду» [1].

Згідно зі ст. 1115 ЦК України за «договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг» [2].

У своїй праці О. М. Давидюк зазначає, що виникають суперечки між науковцями-правниками щодо того, чи поняття франчайзингу комерційної концесії тотожні, чи ці договори різні за своєю правовою природою або навпаки однакові. Відомо дві основні точки зору на цю проблематику, відповідно до якої одна група вчених обґрунтовує твердження про те, що комерційна концесія – це самостійний різновид договору, а інша – вказує на те, що це лише специфічний різновид ліцензійного договору. Однак переважає думка, що комерційна концесія ототожнюється із поняттям франчайзингу, а такий договір – це самостійний та окремий різновид договірної співпраці [3, с. 31–32].

О. Кучеренко вважає, що «хоча більшість дослідників дотримуються твердження про тотожність дефініцій, проте є й такі, що вважають поняття франчайзингу або франшизи набагато ширшим, ніж український законодавець вкладає у поняття «договір комерційної концесії»» [4, с. 72].

Незважаючи на те, що, як зауважує А. С. Колос, національне законодавство не містить такого поняття, як «договір франчайзингу», підприємці часто на практиці використовують для регулювання франчайзингової діяльності кілька різновидів договорів, зокрема договір про спільну діяльність, договір комерційної концесії, ліцензійний договір, про передачу прав на використання об'єкта інтелектуальної власності. Ситуація ускладнюється тим, що судова практика у сфері франчайзингу розвинена недостатньо [5, с. 53].

З цього приводу В. С. Дмитришин зазначає, що «франчайзинг не є синонімом комерційної концесії, хоча ці поняття доволі близькі, але франчайзинг має свої специфічні ознаки, які відрізняють ці поняття. По-перше, за договором франчайзингу надається ширший порівняно з комерційною концесією обсяг прав, тому що, крім виключного права на продаж товарів, наданих виробником товару, він передбачає надання прав на об'єкти інтелектуальної власності, правовласником якого він є. По-друге, за франчайзингу, як правило, виробник надає право використання в комерційній діяльності покупця товарного знака, знака обслуговування, надає всебічну допомогу (комерційну, технічну, інформаційну, рекламну) в організації збуту товарів. По-третє, за галуззю застосування франчайзинг може мати місце не тільки у сфері введення в обіг товарів, а й у сфері їх виробництва, а також у сфері послуг» [6, с. 201].

За твердженням І. П. Смілянець, «франчайзинг – це комплекс правовідносин, у яких франчайзер надає комплекс своїх прав франчайзі на певний строк та за певну плату. Основною метою франчайзингу є розширення мережі, і як результат, збільшення прибутку, що є вигідним для обох сторін. Метою ж комерційної концесії є «створення нових підприємницьких структур та забезпечення довгострокового співробітництва сторін» [7].

Таку позицію підтримує Т. В. Бачинський, який зазначає, що франчайзинг та комерційна концесія є різними поняттями. Автор звертає увагу на те, що в науці вироблено такі моделі франчайзингу, як європейська та американська. Франчайзинг відповідно до першої моделі передбачається суто у бізнес-форматі, а друга модель передбачає широкий спектр використання франчайзингу. Комерційна концесія, за словами дослідника, «це насамперед відносини купівлі-продажу товарів, які можуть передбачати також використання окремих виключних прав виробника або постачальника з подальшою передачею товарів» [8].

Тобто сформулювати єдине визначення франчайзингу доволі складно. Зарубіжні дослідники, зокрема В. Кора та В. Ротні, зазначають, що «франчайзинг – це поняття-хамелеон, зміст якого змінюється в залежності від виду відносин, що розглядаються. При цьому одні дослідники дають визначення самого франчайзингу, інші – розкривають відносини з франчайзингу через визначення договору, яким опосередковуються такого роду відносини» [9, с. 7].

Комерційна концесія (франчайзинг) – це один із способів передавання прав на об'єкти інтелектуальної власності, інноваційних об'єктів для їх використання у виробничій господарській діяльності суб'єктів господарювання. Сферою дії договору комерційної концесії, на відміну від договору франчайзингу, є поширення товарів виробника, а сфера договору франчайзингу – поширення товарів та виробництво.

Згідно з аналізом чинного законодавства України, міжнародної практики правозастосування комерційна концесія опосередковується договором франчайзингу.

У практиці зарубіжних країн договір комерційної концесії еквівалентний угодам франчайзингу. Тобто франчайзингова система співпраці – це специфічна варіація вертикальної інтеграції великих та малих фірм через оригінальну систему контрактів-ліцензій (франшиз). Вони дають змогу франчайзі, тобто невеликій фірмі, займатися специфічною підприємницькою діяльністю, яку розпочала інша сторона – франчайзер, переважно велика головна фірма.

Франчайзинговий договір, як зазначає Г. Смідекова, є юридичним вираженням франчайзера та франчайзі на тривалий термін кооперації, де мають бути вбудовані усі правила співпраці між ними [10, с. 11].

Так, договір франчайзингу закріплений у законодавстві України як договір комерційної концесії, а його сторони – франчайзер та франчайзі – відповідно як правоволоділець та користувач.

Як зазначається в літературі, виокремлення франчайзингу як окремого, специфічного різновиду договірної конструкції пов'язано з певними труднощами, що зумовлені нечіткістю та розпливчатістю правових основ франчайзингу, недостатністю вивчення його правової природи [6, с. 200].

Варто зазначити, що у листопаді 2001 р. Кабінет Міністрів України вніс на розгляд Верховної Ради проект Закону «Про франчайзинг», яким закріплювалося визначення договору франчайзингу [11].

Відповідно до цього проекту Закону, «за договором франчайзингу одна сторона (правоволоділець) зобов'язується передати іншій стороні (користувачеві) за винагороду на строк або без такого право використання в господарській діяльності користувача комплексу виключних прав, передбачених абзацом другим статті 1 цього Закону, що належать правоволодільцю» [11].

Незважаючи на те, що у правозастосовній практиці України такий законопроект вплинув на поширення нової термінології, не вирішено питання щодо розмежування договору комерційної концесії та договору франчайзингу, тому що ЦК України та ГК України значною мірою дублювали норми цього законопроекту.

У зв'язку із цим, як зауважують К. О. Савчук та І. Ф. Коваль, сьогодні є проблема термінології у сфері комерційної концесії та франчайзингу. Крім цього, проблема також полягає у виборі використовуваного поняття та в його змісті. На їх думку, вироблення єдиної термінології у цій сфері, а також розроблення чітких визначень не лише договору комерційної концесії, а й самого поняття «договір франчайзингу», сприятимуть з'ясуванню сутності таких правових конструкцій, виявленню особливостей сфер застосування кожного із цих договорів та їх призначення [12, с. 197].

Тому, як зазначає Л. Л. Савицька, «в Україні для вирішення проблем розвитку договору франчайзингу потрібно зміцнити законодавчу базу через ухвалення Закону України «Про франчайзинг», у якому передбачити переддоговірне регулювання відносин між франчайзером та франчайзі, особливості правового регулювання товарного, виробничого, ділового франчайзингів, а також передбачити існування регіонального франчайзингу та франчайзингу, що розвивається» [13].

Т. В. Маланчук вважає, що франчайзинг та комерційна концесія в юридичній літературі мають свої особливості, які, на перший погляд, не є суттєвими. Такі поняття не тотожні, а франчайзинг за своїм змістом значно ширше [14, с. 931].

На думку В. С. Дмитришина, «встановлення правової природи франчайзингу – це перш за все його визначення з позицій віднесення до групи відомих договорів або до нової самостійної групи договорів, аналіз його договірної специфіки на фоні загальних, властивим іншим, близьким за предметом договорам, рис і ознак. Труднощі, які при цьому виникають, пов'язані з подібністю і як наслідок із змішування франчайзингу з іншими господарськими договорами» [6, с. 201–202].

У своїй праці В. Ф. Піддубна зазначає, що договір комерційної концесії характеризується складною правовою природою, є самостійним комплексним договором, до якого включаються елементи багатьох договорів, а саме: купівлі-продажу, постачання, інвестиційного договору, ліцензійного договору, договору з надання послуг [15, с. 154].

Таку саму позицію підтримують Я. О. Сидоров та Л. І. Шеховцова, які начебто, що «договір комерційної концесії (франчайзингу) сам по собі є комплексним договором і може містити в собі залежно від виду франчайзингу, крім ознак, характерних тільки франчайзингу, елементи договору купівлі – продажу, постачання, оренди (лізингу) і ін., що не змінюють правового змісту франчайзингових відносин, не є кваліфікуючими і не відіграють визначальної ролі» [16, с. 124–125].

Таким чином, договір комерційної концесії як правова форма організації франчайзингу в Україні – це складна угода, яка охоплює (тільки між суб'єктами господарювання) широкий перелік правовідносин з приводу кооперації на підставі передачі у тимчасове користування комплексу прав використання об'єктів інтелектуальної власності; передбачає укладення додаткових угод про особливості використання окремих видів інтелектуальної власності (ліцензії на засоби індивідуалізації тощо); характеризується специфічними рисами, що надає можливість виокремити її від аналогічних договорів у сфері виготовлення та реалізації продукції.

Договір комерційної концесії є самостійним договором, становлення та розвиток якого триває сьогодні.

Висновки. Отже, комерційна концесія (франчайзинг) як одна із форм ведення бізнесу, вважається найбільш успішною та найбільш вигідною формою.

Українське законодавство не передбачає окремого регулювання договору франчайзингу і в нормативно-правових актах ототожнює його з комерційною концесією. Визначення договору комерційної концесії, яке закріплене в ст. 1115-1116 ЦК за обсягом прав та предметом договору є класичними правовідносинами франчайзингу. Тому з огляду на те, що законодавству України невідомий термін «франчайзинг», його еквівалентом є поняття «комерційна концесія», і щоб уникнути додаткових незручностей на етапі пристосування франчайзингу до умов українського законодавства, вважаємо за доцільне використовувати поняття, загальнозживані в міжнародній практиці. Крім цього, для недопущення змішування понять, зміцнення законодавчої бази вважаємо за доцільне ухвалити Закон «Про франчайзинг».

З цього приводу слушною видається думка А. С. Цесліва, який у своїй праці зазначає, що «для ведення бізнесу та реалізації договорів на основі франчайзингу іноземними та вітчизняними інвесторами необхідне чітке розуміння змісту термінів для запобігання конфліктів та непорозумінь» [17, с. 352].

Тобто в українському законодавстві, як зауважує Д. Хромєєв, з метою уникнення плутанини доцільно визначити окремо договори франчайзингу і окремо – договори комерційної концесії. Відповідно це унеможливить введення в оману зарубіжних партнерів, що призведе до більшої довіри з їхньої сторони та укладення більшої кількості подібних договорів [18].

Адже за нинішнього розвитку ринкових відносин в умовах глобалізації виникає нагальна потреба в належному правовому регулюванні широкого спектра відносин франчайзингу, не підміняючи їх поняттям «комерційна концесія». З цією метою вважаємо за доцільне використати світовий досвід регулювання франчайзингових відносин, що дасть змогу: розвивати бізнес в Україні та активно залучати значні іноземні інвестиції в українську економіку; підвищити загальну культуру підприємницьких відносин; посилити правову захищеність малого та середнього підприємництва; створити нові робочі місця; ініціювати розробку нових ідей, методів та технологій у малому бізнесі; підвищити ефективність позитивного державного впливу на розвиток тих чи інших видів господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної ради України. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної ради України. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.

3. Давидюк О. М. Господарсько-правове регулювання комерційної концесії (франчайзингу) у відносинах, пов'язаних із передачею прав на технологію. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 1. С. 30–37. URL: <https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Davydiuk.pdf> (дата звернення: 30.01.2023).
4. Кучеренко О. Договір комерційної концесії: питання понятійно-категоріального апарату. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 69–73. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/1_ua/Макет_НВ_1-2022-69-73.pdf (дата звернення: 30.01.2023).
5. Колос А. С. Господарсько-правове регулювання франчайзингу в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 4(66). С. 52–55. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/11.pdf (дата звернення: 30.01.2023).
6. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу. Співвідношення понять та правова природа. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С. 199–203.
7. Смілянець І. П. Деякі аспекти договору франчайзингу за законодавством України. URL: www.apdr.in.ua/v59/69.pdf (дата звернення: 30.01.2023).
8. Бачинський Т. В. До питання про договір комерційної концесії (франчайзингу) та деякі новели його реєстрації. URL: http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2014_810_39.pdf (дата звернення: 31.01.2023).
9. Korah, V., Rothnie, W.A. (1992). *Exclusive Distribution and the EEC Competition Rules: Regulations 1983/83 & 1984/83*: 2d ed. London: Sweet&Maxwell. 1992, P. 7.
10. Smidekova G. Franchising as a modern contractual realization of distribution (Particularly in Slovakia). *LLM International Business Law*. 2011/2012 Master Thesis. 49 p. URL: <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=129087> (дата звернення: 31.01.2023).
11. Проект Закону про франчайзинг 2679-VIII від 07. 02. 2019 року. Верховна Рада Україна. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63201 (дата звернення: 01.02.2023).
12. Савчук К. О., Коваль І. Ф. Порівняльно-правовий аналіз договору комерційної концесії та договору франчайзингу. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2020. Вип. 12. Т. 2. С. 195–201. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/9264-Текст%20статті-18502-1-10-20201124.pdf> (дата звернення: 01.02.2023).
13. Савицька Л. Л. Договір комерційної концесії (франчайзингу) та практика його застосування на міжнародному і національному рівнях. URL: <http://intellect21.cdu.edu.ua/?p=259> (дата звернення: 01.02.2023).
14. Маланчук Т. В., Віткова О. С. Щодо співвідношення понять «франчайзинг» та «комерційна концесія» в законодавстві України. *Молодий вчений*. 2017. Вип. 11(51). С. 929–933. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_11_227 (дата звернення: 02.02.2023).
15. Піддубна В. Ф. Щодо питання правової природи договору комерційної концесії (франчайзингу). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2017. Вип. 47. Т. 1 С. 152–154. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34604/1/ЩОДО%20ПИТАННЯ%20ПРАВОВОЇ%20ПРИРОДИ.pdf> (дата звернення: 02.02.2023).
16. Сидоров Я. О., Шеховцова Л. І. Порівняльно-правова характеристика договору комерційної концесії (франчайзингу) та суміжних договорів. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 4. С. 118–125. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/jur-2010-4/118-125.pdf> (дата звернення: 02.02.2023).
17. Цеслів А. С. Комерційна концесія та суміжні договори: порівняльний аспект. *Бізнес Інформ*. 2013. №6. С. 351–352. URL: http://www.business-inform.net/pdf/2013/6_0/351_355.pdf (дата звернення: 02.02.2023).
18. Хромеев Д. Щодо застосування в українському законодавстві терміну «комерційна концесія». *Закон і бізнес*. URL: <https://zib.com.ua/ua/125861.html> (дата звернення: 02.02.2023).

References

1. Hospodarskyu kodeks Ukrayiny vid 16.01.2003 r. (2008) [Economic code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, №1 9-20, № 21-22). St.144. [in Ukrainian]
2. Tsyvilnyi kodeks Ukrayiny vid 16.01.2003 roku [Civil Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 40-44, 56, 356. [in Ukrainian]
3. Davydiuk, O. M. (2014). *Hospodars'ko-pravove rehulyuvannya komertsynoyi kontsesiyi (franchayzynhu) u vidnosynakh, pov'yazanykh iz peredacheyu prav na tekhnolohiyu* [Economic and legal regulation of

- commercial concession (franchising) in relations related to the transfer of rights to technology]. *Pravo ta innovatsiynne suspil'stvo – Law and innovative society*, 1, 30–37. Retrieved from <https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Davydiuk.pdf> [in Ukrainian]
4. Kucherenko, O. (2022). Dohovir komertsynoyi kontsesiyi: pytannya ponyatiyno-katehoriialnoho aparatu [Commercial concession contract: the issue of conceptual and categorical apparatus] (2/13)) *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1, 69-73. Retrieved from https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/1_ua/Maket_NV_1-2022-69-73.pdf [in Ukrainian]
  5. Kolos, A. S. (2019) Hospodars'ko-pravove rehulyuvannya franchayzynhu v Ukrayini [Economic and legal regulation of franchising in Ukraine] *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo – State and regions. Series: Law*, 4 (66), 52-55. Retrieved from http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/11.pdf [in Ukrainian]
  6. Dmytryshyn, V. S. (2010) Dohovir komertsynoyi kontsesiyi ta dohovir franchayzynhu [Commercial concession agreement and franchise agreement]. *Spivvidnoshennya ponyat ta pravova pryroda. Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of the Kyiv University of Law*, 199-203 [in Ukrainian]
  7. Smilyanets, I. P. Deyaki aspekty dohovoru franchayzynhu za zakonodavstvom Ukrayiny [Some aspects of the franchising agreement under the legislation of Ukraine]. Retrieved from www.apdp.in.ua/v59/69.pdf [in Ukrainian]
  8. Bachynskyy, T. V. Do pytannya pro dohovir komertsynoyi kontsesiyi (franchayzynhu) ta deyaki novelty yoho reyestratsiyi [Regarding the issue of the commercial concession (franchising) contract and some amendments to its registration]. Retrieved from http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2014_810_39.pdf [in Ukrainian]
  9. Korah, V., Rothnie, W. A. (1992) *Exclusive Distribution and the EEC Competition Rules: Regulations 1983/83 & 1984/83*: 2d ed. London: Sweet&Maxwell, 7. [in English]
  10. Smidekova, G. Franchising as a modern contractual realization of distribution (Particularly in Slovakia). *LLM International Business Law*, 809, 2011/2012. Master Thesis. 49p. Retrieved from <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=129087> [in English]
  11. Proekt Zakonu pro franchayzynh 2679-VIII vid 07. 02. 2019 roku. Verkhovna Rada Ukrayina. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63201 [in Ukrainian]
  12. Savchuk, K. O., Koval, I.vF. (2020) Porivnyal'no-pravovyy analiz dohovoru komertsynoyi kontsesiyi ta dohovoru franchayzynhu [Comparative legal analysis of the commercial concession agreement and the franchising agreement]. *Visnyk student-skoho naukovohto tovarystva Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylya Stusa – Bulletin of the student scientific society of Donetsk National University named after Vasyl Stus*, 12 (2), 195-201. Retrieved from <file:///C:/Users/User/Downloads/9264-Tekst%20statti-18502-1-10-20201124.pdf> [in Ukrainian]
  13. Savytska, L.L Dohovir komertsynoyi kontsesiyi (franchayzynhu) ta praktyka yoho zastosuvannya na mizhnarodnomu i natsional'nomu rivnyakh [The contract of commercial concession (franchising) and the practice of its application at the international and national levels]. Retrieved from <http://intellect21.cdu.edu.ua/?p=259> [in Ukrainian]
  14. Malanchuk, T. V, Vitkova O.S. (2017) Shchodo spivvidnoshennya ponyat' «franchayzynh» ta «komertsynna kontsesiya» v zakonodavstvi Ukrayiny [Regarding the relationship between the concepts of «franchising» and «commercial concession» in the legislation of Ukraine]. *Molodyy vchenyy - A young scientist*. Vyp. 11(51). S. 929-933. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_11_227[in Ukrainian]
  15. Piddubna, V. F. (2017). Shchodo pytannya pravovoyi pryrody dohovoru komertsynoyi kontsesiyi (franchayzynhu) [Regarding the issue of the legal nature of the commercial concession (franchising) contract]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. [Sea pravllace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34604/1/SHCHODO%00PYTANNYA%20PRAVOVOYI%20PRYRODY.pdf](http://www.pravllace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34604/1/SHCHODO%00PYTANNYA%20PRAVOVOYI%20PRYRODY.pdf) [in Ukrainian]
  16. Sydorov, Ya. O., Shekhovtsova, L. I. (2010). Porivnyal'no-pravova kharakterystyka dohovoru komertsynoyi kontsesiyi (franchayzynhu) ta sumizhnykh dohovoriv [Comparative legal characteristics of the commercial concession (franchising) contract and related contracts]. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu – Bulletin of Zaporizhzhya National University*, 4, 118-125. Retrieved from <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/jur-2010-4/118-125.pdf> [in Ukrainian]
  17. Tsesliv, A.S. (2013). Komertsynna kontsesiya ta sumizhni dohovory: porivnyal'nyy aspekt [Commercial concession and related contracts: a comparative aspect], 6, 351-352 [in Ukrainian]

18. Khromeev, D. Shchodo zastosuvannya v ukrayins'komu zakonodavstvi terminu «komertsiyna kontsesiya» [Regarding the use of the term «commercial concession» in Ukrainian legislation]. *Zakon i biznes – Law and business*. Retrieved from <https://zib.com.ua/ua/125861.html> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.02.2023